

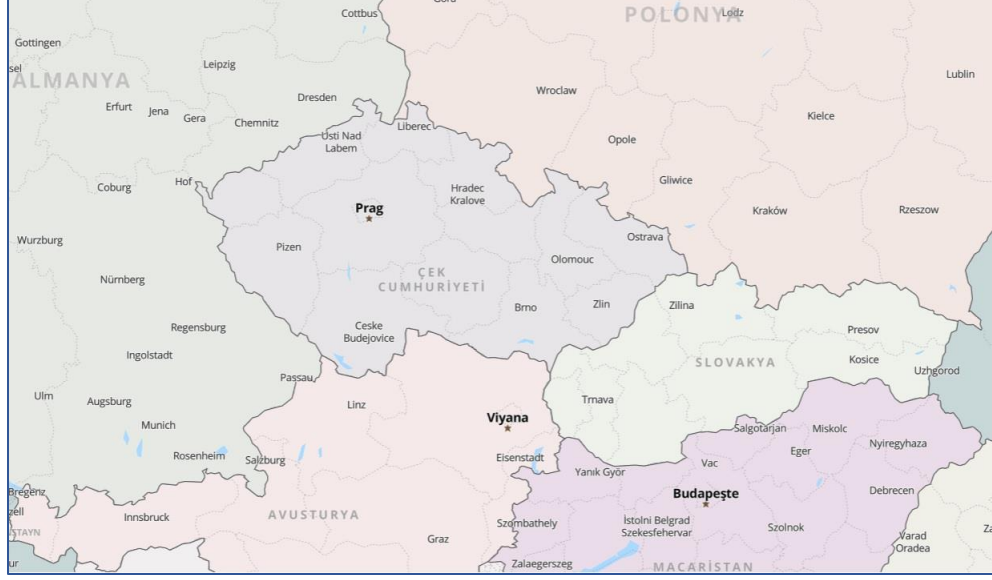
ÇEKYA BİLGİ NOTU

MAYIS 2024

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

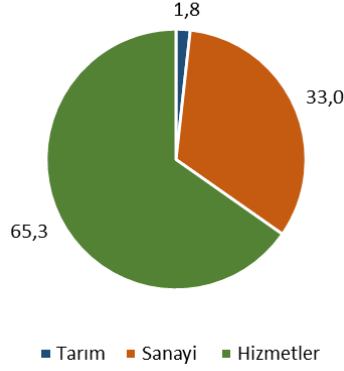
GÖSTERGE	DEĞER	2022	2023	2024
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	291	332	326
Büyüme	%	2,3	-0,4	0,7
Nüfus	Milyon Kişi	10,8	10,9	10,9
Kişi Başı Gelir	USD	26.836	30.600	29.801
Enflasyon	%	15,8	6,9	2,2
İşsizlik Oranı	%	2,2	2,6	2,6
Cari Denge / GSYH	%	-6,1	1,2	0,6
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-3,2	-3,6	-2,2
İhracat	Milyar USD	241,7	255,9	-
İthalat	Milyar USD	236,3	231,3	-

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm Nisan 2024, Trademap

1. GENEL GÖRÜNÜM

Sektörlerin GSYH Payları (%)

Kaynak: Çekya İstatistik Ofisi, 2023

Avusturya Macaristan'ın Birinci Dünya Savaşı'nı kaybetmesiyle bağımsızlığını ilan eden Çekoslovakya bölgesi 1948 ile 1989 yılları arasında Sovyetler Birliği'nin bir parçası olmuştur. Kasım-Aralık 1989'da Kadife Devrim olarak da bilinen Sovyetler Birliği'nden ayrılık süreciyle Çekoslovakya bağımsızlığını ilan etmiştir. Slovakların ayrılık talebiyle Çekoslovakya bölgesi 1993 yılında Çek Cumhuriyeti ve Slovakya olarak ikiye ayrılmıştır. Çek Cumhuriyeti 1999 yılında NATO'ya, 2004 yılında ise Avrupa Birliği'ne üye olmuş, 2016 yılından itibaren Çek Cumhuriyeti'nin kısaltılması olan Çekya ismi kullanılmaktadır.

Kadife Devrimin ardından serbest piyasa ekonomisini benimsenmiş, devlete ait verimsiz çalışan şirketler kupon sistemi ile Çek vatandaşlara satılmıştır. Hükümet, kilit sektörlerde yeniden yapılandırmaya giderken şeffaf piyasa düzenlemeleri oluşturulması hedeflenmiştir. İyi eğitilmiş ve vasıflı işgücü olan Çek Cumhuriyeti'nin düşük borç ve düşük işsizlik ile serbest piyasa reformlarını gerçekleştireceği tahmin edilirken bankacılık sektöründeki kötü yönetim ve yolsuzluklar 1996 yılında sekiz bankanın iflasına 1997 ve 1998 yıllarında ise resesyona sebep olmuştur. Düşük borç stokuna güvenerek 2001 ile 2004 yılları arasında milli gelire oranla %6-7 bütçe açığı veren Çekya ülkeye gelen turist akımının da etkisiyle istikrarlı büyüyen ekonomilerden biri haline almıştır. 2004 yılında Avrupa Birliği'ne girmesiyle 2008'deki Küresel Finansal Krizi'ne kadar ortalama %5,4 büyüme ivmesi yakalamıştır. Avro Bölgesi üyesi olmaması Avro Bölgesi'nde çıkan krizden en az hasarla ayrılmasında etkili olmuştur.

Buğday, şeker pancarı, arpa, çavdar, yulaf ve patates en önemli ürünlerdir. Tarıma elverişli araziler ülke topraklarının yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Çekya'nın üç bölgesinden biri olan Bohemya'da yetişen şerbetçiotu alkollü içecek üretimlerinde kullanılırken Moravya bölgesinde ise üzüm yetiştiriciliğinde öne çıkmaktadır. Maden bakımından sınırlı kaynaklara sahip olan ülkede yılda 40 milyon tona yakın (salgın öncesi) linyit kömürü üretilmektedir. Buhar ve taş kömürü, koalin, feldispar ile bentonit ülkede çıkarılan diğer önemli madenlerdendir.

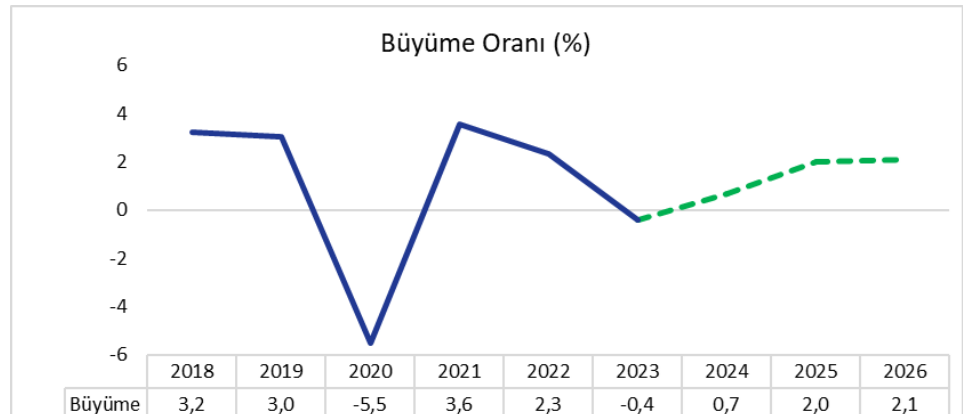
Çekya imalat sanayi üretiminin ve ihracatının yaklaşık beşte birini otomotiv sektöründen gerçekleştirmektedir. 150 binden fazla insanın istihdam edildiği sektörde 1895 yılında kurulan Škoda dahil Skoda Auto/Volkswagen, PSA Peugeot Citroen/Toyota Motor Corporation, Hyundai gibi birçok uluslararası otomotiv markası üretim yapmaktadır. Mühendislik firmaları çoğunlukla enerji, ulaşım, makine, metalürji ve metal bileşenler üzerine yoğunlaşmakta olup mühendislik sektöründe üretilen nihai ürünler ihracatın önemli kısmını oluşturmaktadır. Gıda ve içecek sektöründe, Çekya'da Brno, Plzeň ve České Budějovice şehirlerinde imal edilen içecekler ile öne çıkmaktadır.

Çekya, hem tarihi hem de kültürel miraslarıyla, başkent Prag'ın dünyanın en güzel şehirlerinden biri olması sebebiyle birçok ülkeden yabancı turist çekebilmektedir. 2019 yılında 10,8 milyona yakın turist ağırlamış, 2020 yılında bu rakam 2,8 milyona kadar gerilemiştir. Konaklama ve gıda hizmetleri sektörünün milli gelire oranı 2023 yılında %1,8 seviyesinde olmuştur.

BÜYÜME: 2010 ile 2019 yılları arasında yılda ortalama %2,5 büyüyen Çekya 2020 yılında %5,5 daralmıştır. Hizmet sektörünün alt kırılımlarından olan ticaret, ulaşım ve konaklama sektörünün büyümeye katkısı -2,2 puan olurken sanayi üretiminin azalmasıyla sanayinin büyümeye katkısı -2 puan olmuştur. 2021 yılında Çekya ekonomisi %3,5 ile toparlanırken büyümeye en büyük katkı 1,1 puan ile sanayi ve ticaret, ulaşım ve konaklama sektörlerinden gelmiştir. Öte yandan, inşaat sektörü ise 2021 ile birlikte üç sene üst üste daralarak büyümeye negatif katkı yapmıştır.

2022 yılında %2,3 büyüyen Çekya ekonomisinde imalat sanayi ile bilgi ve iletişim sektörleri yıllık bazda %7,6 ve %12,2 büyümüştür. Öte yandan, inşaat sektörü %6,1; madencilik %5,4; finansal hizmetler sektörü ise %1,6 daralarak ekonomik büyümeyi sınırladı.

2023 yılında toptan ve perakende, madencilik, finansal hizmetler sektörleri yıllık bazda sırasıyla %0,9; %18 ve %2,1 daralırken imalat sanayi büyümesi %1,5 ile oldukça ılımlı büyüme göstermiştir. 2023 yılında Çekya ekonomisinin %0,4 daraldığı öngörüldürken 2024 yılında büyümenin %0,7 olacağı tahmin edilmektedir.

2. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönleri: Çekya, Avrupa'nın kalbinde yer almaktadır. Avrupa Birliği'ndeki büyük pazarlara mükemmel erişimi bulunması, onu yabancı yatırımcılar için cazip bir destinasyon haline getirmekte ve komşu ülkelerle ticaretini kolaylaştırmaktadır. Ülke, yüksek düzeyde teknik uzmanlığa sahip, iyi eğitilmiş ve vasıflı bir işgücüne sahiptir. Çek işçiler, güçlü iş ahlakı ve teknik alanlardaki yeterlilikleriyle tanınması, çok sayıda yabancı şirketi ülkede faaliyet göstermeye itmiştir. Özellikle otomotiv üretimi, makine, elektronik ve mühendislik gibi sektörlerde güçlü bir endüstriyel temele sahiptir. Çeşitlendirilmiş sanayi sektörü, ülkenin milli gelirine ve ihracatına önemli ölçüde katkıda bulunarak ekonomik büyümeyi desteklemektedir. Ülke, iyi bağlantılı ulaşım ağları, verimli lojistik sistemleri ve gelişmiş telekomünikasyon dahil olmak üzere modern bir altyapı geliştirmiştir. Bu altyapı, işletmelerin sorunsuz işleyişini desteklemekte, ticaret ve yatırımı kolaylaştırmaktadır.

Zayıf Yönleri: Çek ekonomisi büyük ölçüde ihracata dayalıdır. Bu durum ülke ekonomisini küresel talepteki dalgalanmalara ve dış şoklara karşı savunmasız hale getirmektedir. Kilit ihracat pazarlarındaki ekonomik gerilemeler, ülkenin ekonomik büyümesi üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır. Çekya, vasıflı bir iş gücüne sahip olmasına rağmen, özellikle yüksek vasıflı pozisyonlarda, işgücü kıtlığıyla ilgili zorluklarla karşı karşıyadır. Belirli endüstrilerin büyüme potansiyelini sınırlayan bu gelişme ülkede genel üretkenliği engelleyebilir.

Fırsatlar: Çekya, özellikle Avrupa Birliği içinde uygun maliyetli bir üs arayan imalat şirketlerinden önemli ölçüde doğrudan yabancı yatırım çekmeye devam etmektedir. Doğrudan yabancı sermaye akışı, teknoloji transferi, istihdam yaratma ve ekonomik büyüme için fırsatlar sunmaktadır. Araştırma ve geliştirmeye (Ar-Ge) yatırım yapmak ve inovasyonu teşvik etmek, ülkenin rekabet gücünü artırabilir, ekonomik büyüme için yeni yollar açabilir. Çekya, Bilgi-Teknoloji, biyoteknoloji ve temiz enerji gibi teknoloji odaklı endüstriler için bir merkez olma potansiyeline sahiptir.

Tehditler: Ticaret çatışmaları, jeopolitik gerilimler ve ekonomik gerilemeler gibi küresel ekonomik faktörler Çek ekonomisi için tehdit oluşturmaktadır. Dış belirsizlikler, ihracata yönelik endüstrileri etkileyebilir, yatırım duyarlılığını azaltabilir. Birçok Avrupa ülkesi gibi, Çekya da yaşlanan bir nüfus ve azalan bir doğum oranı dahil olmak üzere demografik zorluklarla karşı karşıyadır. Artan sağlık ve emeklilik maliyetlerine, işgücü piyasası dengesizliklerine ve sosyal refah sistemleri üzerinde potansiyel baskıya yol açabilir. İş gücünün sahip olduğu beceriler ile gelişen iş piyasasının gereksinimleri arasında bir uyumsuzluk vardır. Teknolojik gelişmelerin hızlı temposu ve değişen endüstri ihtiyaçları, etkili bir şekilde ele alınmazsa ekonomik kalkınmayı engelleyebilecek beceri boşluklarına neden olabilir.

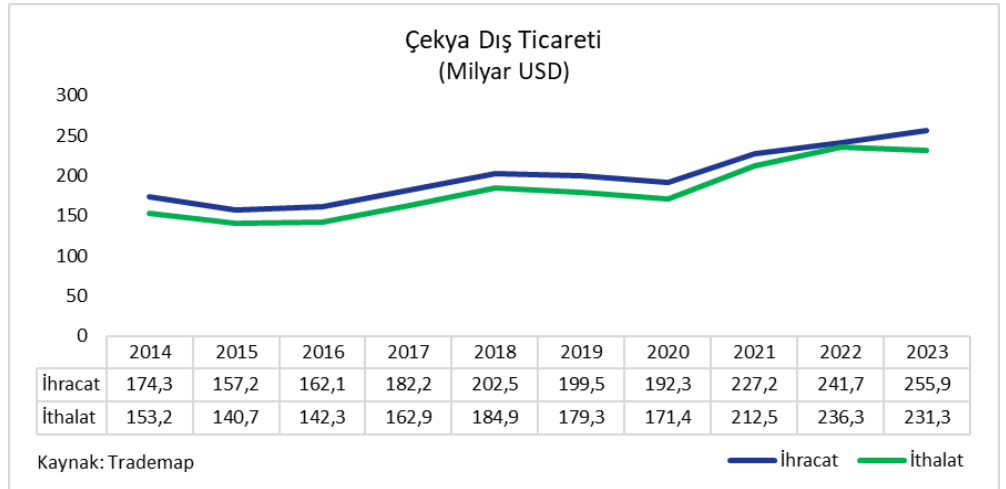
3. DIŞ TİCARET

2014 ile 2020 arasında yılda ortalama 19,3 milyar USD dış ticaret fazlası vermiştir. 2021 yılında Çekya ihracatı %18, ithalatı ise %24 artmış; dış ticaret fazlası 14,7 milyar USD'ye gerilemiştir.

2021 yılı özelinde, bir önceki sene 6,1 milyar USD seviyesinde olan enerji ithalatı 12,1 milyar USD'ye yükselmiş, dış ticaret fazlasının azalmasına neden olmuştur.

2022 yılında ise ithalatın %11 ile ihracattan (%6) hızlı büyümesi, dış ticaret fazlasının 5,4 milyar USD'ye kadar gerilemesine neden olmuştur. Enerji ithalatı 2022 yılında bir önceki yıla göre %83 artarak 22,1 milyar USD'ye çıkmış, elektrikli cihazlar ithalatı da %21,3 yükselerek 51,2 milyar USD olmuştur.

2023 yılında Çekya'nın ihracatı bir önceki yıla göre %6 artarak 255,9 milyar USD seviyesine çıkarken ithalatı aynı dönemde %2 azalarak 231,9 milyar USD seviyesine gerilemiştir. Dış ticaret fazlası 24,5 milyar USD ile son on yıldaki rekor düzeyde gerçekleşmiştir.

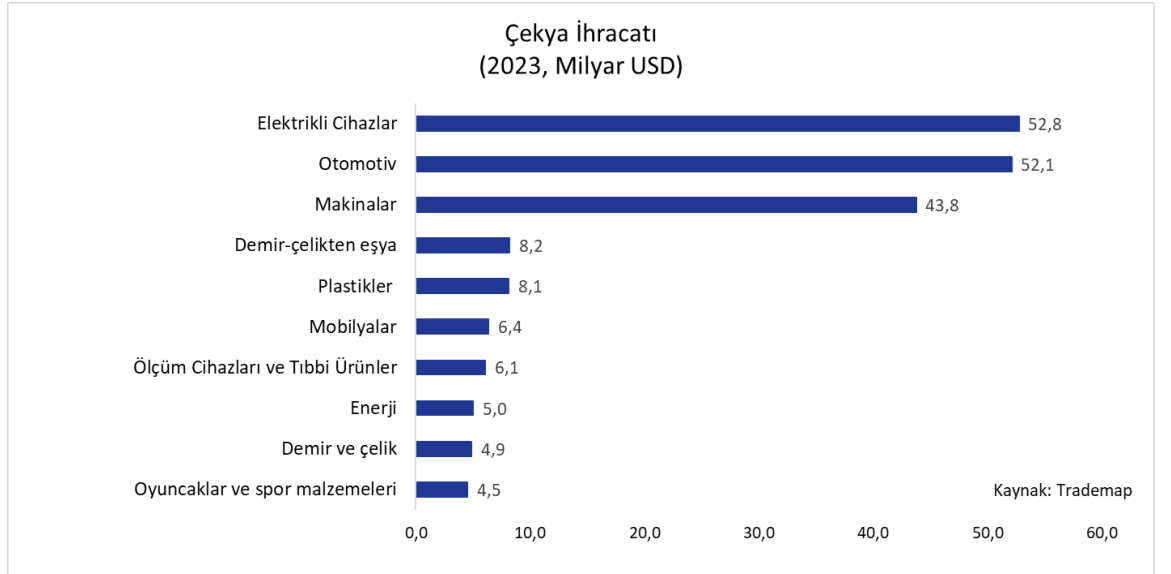
Elektrikli cihazlar, otomotiv ve makineler sektörleri Çekya ihracatının %57'sini oluşturmaktadır. Elektrikli cihazlar sektöründen 2013-2024 döneminde yılda ortalama 37 milyar USD'lik ihracat yapan sektörün alt fasılı olan telefon cihazlarından yılda ortalama 9,8 milyar USD'lik ihracat gerçekleştirmektedir. 2021 yıl sonuna kadar akıllı telefon ihracatı yapmayan ülke 2022 ve 2023 yıllarında yılda ortalama 10,6 milyar USD'lik ihracat yapmıştır. Akıllı telefon ihracatının yarısını Almanya, dördte birini ise Polonya, Macaristan ve Avusturya'ya gerçekleştirmektedir. 2014 ile 2021 yılları arasında 1 milyar USD seviyesinde olan elektrikli akümülatör ihracatı 2022 ve 2023 yıllarında sırasıyla 3,2 ve 4,7 milyar USD seviyesine yükselmiştir. Ateşleme bujilerine mahsus kablo bağlantı takımları, diğer elektrik iletkenleri ihracatı yılda toplam 2 milyar USD'yi bulmaktadır. Prizler, soketler, otomatik devre kesiciler elektrikli cihazlar sektöründe Çekya ihracatında öne çıkan diğer fasıllardır.

ÇEKYA BİLGİ NOTU

Çekya otomotiv sektöründe ihracatının %31'ini Almanya ile gerçekleştirirken 2014 ile 2022 döneminde ortalama ihracatı 37,6 milyar USD seviyesinden 2023 yılında 52 milyar USD'ye yükselmiştir. 2014 ile 2022 yılları arasında ortalama 21,1 milyar USD'lik binek otomobil ihracatı yapmıştır. Binek otomobil ihracatının dörtte birini Almanya'ya gerçekleştirirken Birleşik Krallık, Fransa, Polonya ve İtalya'ya yılda ortalama ihracatı 5,8 milyar USD seviyesindedir. Senede 14 milyar USD seviyesinde otomotiv yedek parça ihracatı yapan ülke 2023 yılında ihracatının 17,1 milyar USD'lik kısmını bu fasıldan gerçekleştirmiştir. Yedek parça ihracatında Almanya'nı payı %40, Slovakya ve Fransa'nın payları ise sırasıyla %10 ve %7'dir.

Çekya makinalar sektöründe 2014-2016 döneminde yılda ortalama 32 milyar USD ihracat yaparken 2017 sonrasında ortalama 41,4 milyar USD'lik ihracat yapmıştır. portatif nümerik otomatik bilgi işlem makineleri faslından ihracat 2022 yılında 14 milyar USD iken 2023 yılında 12,1 milyar USD'ye gerilemiş, geçmiş yıllardaki ortalamasına yakın seyretmiştir. 2023 yılında Almanya; 15,1 milyar USD ile Çekya'nın en çok makinalar ihraç ettiği ülke olurken Fransa 2,5 milyar USD, Birleşik Krallık ve Slovakya 2 milyar USD ile diğer önemli pazarlar olmuştur.

Çekya ithalatının beşte birini elektrikli cihazlar, %16'sını makinalar, %10'unu otomotiv, emtia fiyatlarındaki değişkenliklere göre ortalama %6'sını enerji sektöründen gerçekleştirmektedir. Dört sektörden ithalatının yarısını gerçekleştirmektedir. Telefon cihazları ithalatı 2014 yılında 4,7 milyar USD iken 2019 itibarıyla 10 milyar USD'nin üzerine çıkmış, 2023 yılında 15 milyar USD olmuştur. Çin, Çekya telefon cihazları ithalatının %60-70'ini karşılamaktadır. Hollanda ve son yıllarda Hindistan, telefon cihazları ithalatında alternatif pazarlar olmuştur. Telefon cihazlarında olduğu gibi elektrikli akümülatörler de hem ihracatta hem de ithalatta öne çıkmaktadır. 2014 yılında 400 milyon USD'nin altında ithal edilen akümülatörler 2022 ve 2023 yıllarında 5,5 milyar USD'nin üzerinde satın alınmıştır. Çin ve Macaristan, Çekya'nın bu fasılda tedarikçisi konumundadır.

ÇEKYA BİLGİ NOTU

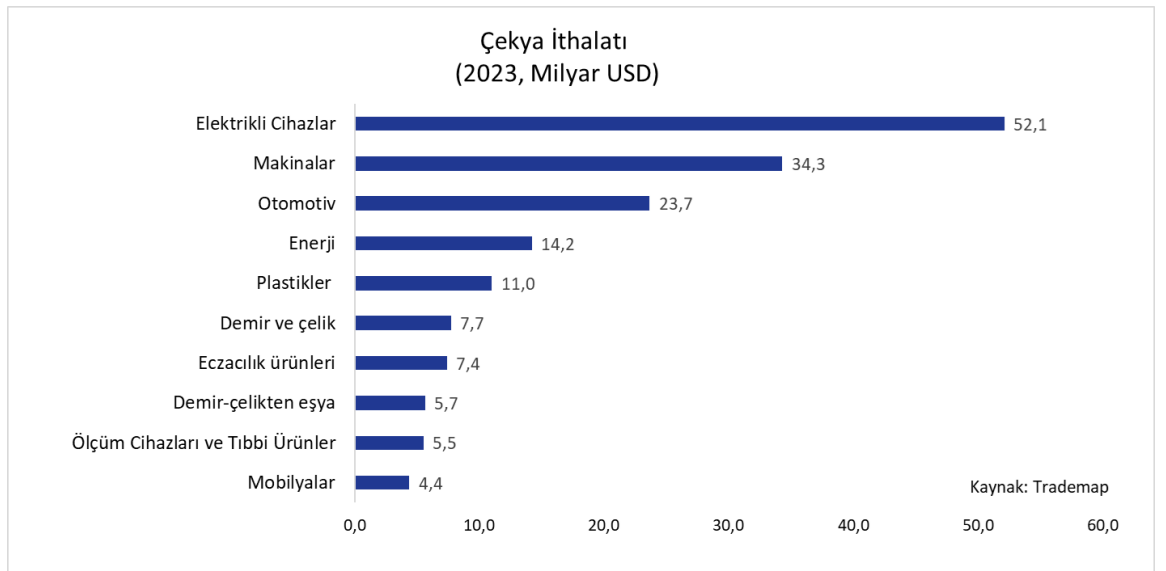
Elektrik iletkenler (fiber optik kablolar) ithalatı 2023 yılında 4 milyar USD'ye yakın gerçekleşirken on yıllık ortalama ithalat 2,9 milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir. Elektronik entegre devreler ithalatı yılda ortalama 3-4 milyar USD arasında; elektrik transformatörleri 1,5 milyar USD; elektrikli panolar 1,3 milyar USD; monitörler 1,5 milyar USD ithal edilmiştir. Çekya, elektrikli cihazlar sektöründe ithalatının %35'ini Çin'den %18'ini ise Almanya'dan gerçekleştirmektedir.

Makinalar ithalatında portatif nümerik otomatik bilgi işlem makineleri ithalatı 2021 yılı itibariyle azalışa geçse de 8,4 milyar USD ile en çok ithal edilen makinalar fasıdır. Bilgi işlem makinalarının ilgili aksamaları da yılda ortalama 2,8 milyar USD ithal edilmektedir. Merkezi ısıtma radyatör vanaları, santrifüjler, kıvılcım ateşlemeli pistonlu veya döner içten yanmalı pistonlu motor, dizel ya da yarı dizel motor fasılları ülkenin ithalatında öne çıkmaktadır.

Otomotiv sektöründe yılda ortalama 17,7 milyar USD ithalat yapan ülke, sektördeki ithalatının %60'ını yedek parça ve aksamlardan gerçekleştirmektedir. Yedek parça ve aksamlar ithalatının %70'ini Almanya, Polonya, Slovakya ve Güney Kore'den karşılamaktadır. Binek otomobil ithalatı ise 2014 ile 2020 yılları arasında 3,9 milyar USD iken 2021 yılından itibaren sonra 5,7 milyar USD seviyesine yükselmiştir.

Rusya Ukrayna gerginlikleri öncesi enerji ithalatının %38'ini Rusya'dan gerçekleştiren Çekya, gerginliklere hazırlıksız yakalandığı için 2022 yılında enerji ithalatının %46'sını Rusya'dan karşılamış, Almanya'dan enerji ithalatı ise %98 artarak 3,7 milyar USD seviyesine çıkmıştır. 2023 yılında 14,2 milyar USD enerji ithalatı yaparken Rusya'dan ithalatı 2022 yılında 10,1 milyar USD'den 2023'te 2,2 milyar USD'ye düşmüştür.

Plastikler, demir ve çelik, eczacılık ürünleri, demir-çelikten eşya, ölçüm cihazları ve tıbbi ürünler sektörleri Çekya ithalatında öne çıkan diğer sektörlerdir.

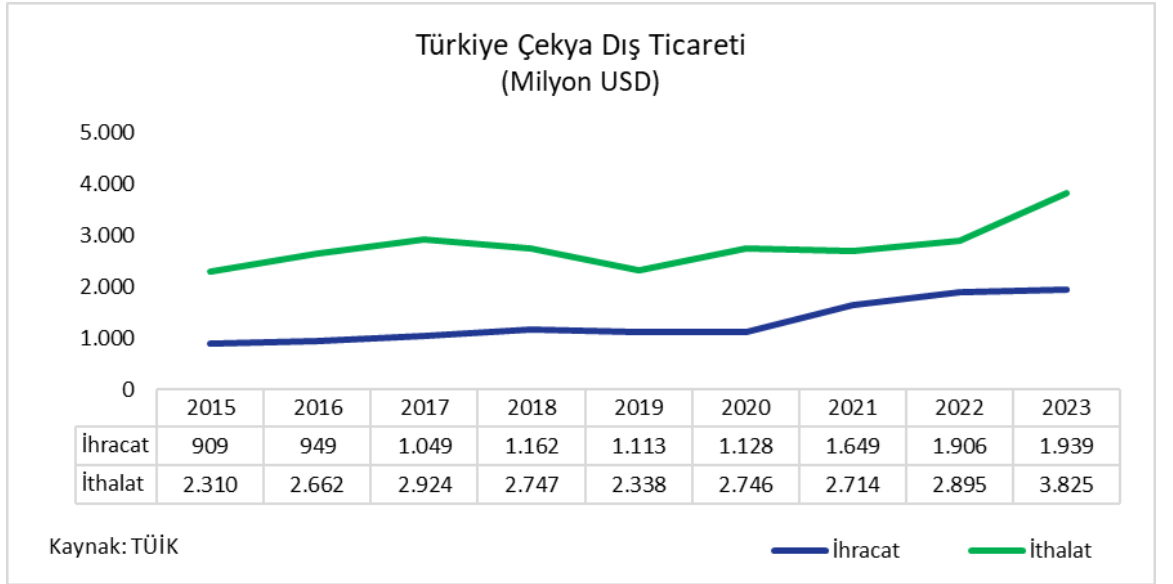

4. TÜRKİYE İLE DIŞ TİCARET

Türkiye Çekya ile dış ticaretinde net ithalatçıdır. 2014 yılında Türkiye'nin Çekya'ya verdiği dış ticaret açığı 1,5 milyar USD iken 2020 yılında 1,6 milyar USD seviyesine yükselmiş, 2021 yılında ise 1 milyar USD'nin biraz üzerinde gerçekleşmiştir.

İki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 2014 yılında 3,5 milyar USD seviyesinden 2021 yılında 4,4 milyar USD seviyesine yükselmiştir. 2022 yılında Türkiye'nin Çekya'ya ihracatı 1,9 milyar USD seviyesinde gerçekleşirken Türkiye'nin Çekya'dan ithalatı ise 2,9 milyar USD olmuştur.

2023 yılında Türkiye'nin Çekya'ya ihracatı bir önceki yıla göre %2 artarak 1.939 milyon USD olurken Türkiye'nin Çekya'dan ithalatı bir önceki yıla göre %32 yükselerek 3.825 milyon USD seviyesinde gerçekleşmiştir.

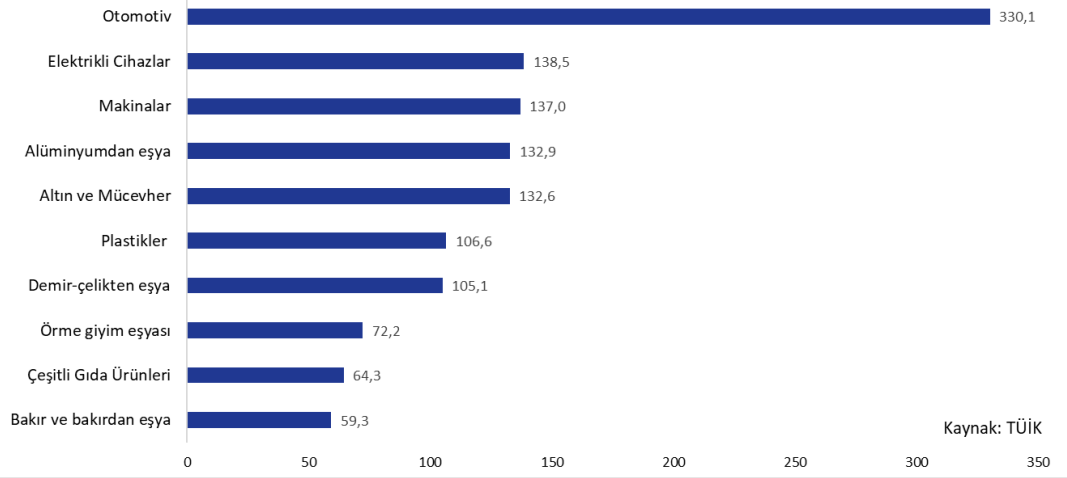

Türkiye'nin Çekya'ya ihracatında otomotiv sektörü öne çıkmaktadır. 2014 ile 2021 yılları arasında ortalama 70 milyon USD seviyesinde otomotiv yedek parça ve aksamı ihracatı gerçekleştirilmiştir. Otomotiv yedek parça ve aksam ihracatı 2022 ve 2023 yıllarında sırasıyla 173 ve 209 milyon USD seviyesinde olmuştur. Yolcu taşıtlarından ihracatımız yılda ortalama 23 milyon USD iken 2023 yılında 57 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. Binek araç ihracatımız 2014 ile 2018 arasında ortalama 60 milyon USD iken 2019 ile 2023 arasında 50 milyon USD seviyesine gerilemiştir.

Makinalar sektöründe Çekya'ya ihracatımızda buzdolabı, merkezi ısıtma kazanları, hava veya vakum pompaları; elektrikli cihazlar sektöründe ateşleme bujilerine mahsus kablo bağlantı takımları, elektrik transformatörleri, motorlu taşıtlar için elektrikli aydınlatma ve işaret cihazları (korna, far, silici vb.), monitörler ve projektörler öne çıkmaktadır.

2023 yılında 330 milyon USD otomotiv ihracatı yapılırken makinalar ve elektrikli cihazlar ihracatlarımız 137-138 milyon USD seviyesinde olmuştur.

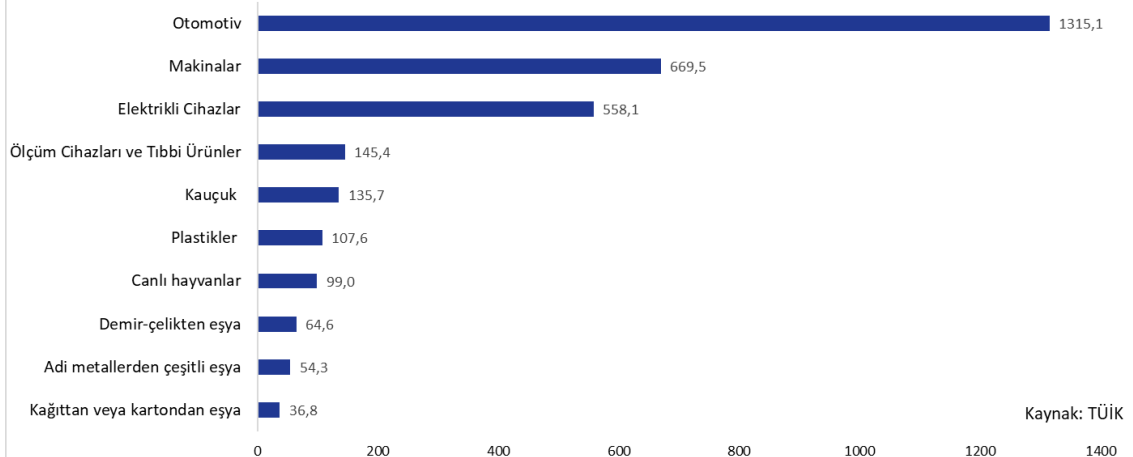
ÇEKYA BİLGİ NOTU

Türkiye'nin Çekya'ya İhracatı
(ÖTS, Milyon USD, 2023)

Türkiye'nin Çekya'dan ithalatında otomotiv, makinalar ve elektrikli cihazlar sektörlerinin payı %70 seviyesindedir. Binek otomobil ithalatımız 2014 ile 2022 yılları arasında ortalama 570 milyon USD iken 2023 yılında 1,1 milyar USD seviyesine çıkmış, Türkiye'nin Çekya'dan ithalatının artmasında belirleyici olmuştur. Otomotiv yedek parça ithalatımız yılda ortalama 260 milyon USD seviyesinde olmuştur.

Makinalar sektöründen portatif nümerik otomatik bilgi işlem makineleri yılda ortalama 130 milyon USD, içten yanmalı pistonlu motorlar için yakıt, yağ veya soğutma pompaları yılda ortalama 74 milyon USD seviyesinde ithal edilmektedir.

Elektrikli cihazlar sektöründe salgın sonrası yılda ortalama 87 milyon USD'lik monitör ithalatı yapılmış, gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devreleriyle bağlantılı teçhizat ithalatı ise 2023 yılında 90 milyon USD seviyesinde olmuştur.

Türkiye'nin Çekya'dan İthalatı
(ÖTS, Milyon USD, 2023)

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

     [deikiletisim](#) | [deikint](#)